

Thesis Title Overlapping Tactics and Practices at the Interstices of Thai Art

Author Mr. Thasnai Sethaseree

Degree Doctor of Philosophy (Social Science)

Thesis Advisory Committee

Professor Dr. Yos Santasombat Advisor

Lecturer Dr. Apinya Feungfusakul Co-advisor

Assistant Professor Dr. Chusak Wittayapak Co-advisor

ABSTRACT

The relevance of Buddhism and monarchic institutions to Thai society is that they determine the normative hierarchy of cultural prestige within which economical, political, and belief systems are bracketed, they also determine the standardized foundation of value judgments embedded in lifestyle and artistic practices. By this means modern Thai art and its historical development are not a symbol of modernism limited to preconceived Western notion. But modern Thai art has been adapted in styles to reinforce a moralistic longing for the Thai state control in order to create a sense of belonging, social solidarity, and a homogenous image of the nation. Believing in this conviction causes Modern Thai artists to dig deep into materiality of their medium to find forms combining of matter or signs of solid substance. Accordingly, it becomes a yearning process of heroic aspiration to secure Thai artists' identity, and, somehow, the identity and ethical structure of the nation. Therefore works of art in Thailand have been produced not for the sake of aesthetic pleasure, but for moralistic contemplation within very established institutional domains.

In my research, I situate art practices in social studies, and I find that work of art in Thailand and ideas of nationalism are interrelated. National symbols are treated as the self-conscious translations of ideas into visual signs that aid the experiencing of national formation at ease. As a result, Thai culture has been constructed as homogeneous space connoting the notion of “*art of unity*”, and “*art of solidarity*”.

In turn, “Chiang Mai Social Installation”, a new artistic movement taking place during 1992 – 1998, had been inclined to suggest some emerging alternative of creative competency quite differently from artistic progress in the prior periods in Thailand. Since the beginning years Chiang Mai Social Installation created the fruit of continual exchanges with diverse individuals and groups from across the growing networks that knit together artistic creativity and political autonomy. This had directed to the landscape of social movements in Thai society, and to the role that new forms of synthesis between art and activism have played. By questioning modern art practice and its commitment to the idea of beauty as truth, which constitutes the idea of the governmental agencies of institutional art of the nation, CMSI contested the established cultural orthodoxy of art practices by developing a number of different critical tactics in very iconoclastic manners. As a result, the movement gradually developed “*Overlapping tactics and practices*” at the interstices of Thai art.

Overlapping tactics and practices took shape by expanding access to the spaces of expression and idea articulation. In the case of Chiang Mai Social Installation, frustration, anxiety, and yearning for emancipation were collaboratively shaped as a form of artistic encounter and movement towards existing social problems. To loosen the straightjacket of invariant value judgment in art, life, and taste, it questions the monopoly on the formation of value judgment, and the privilege of those making them. Their practices operate from the spirit of otherness embedded in everyday idioms of practices which gives rise to an institutional critique. The tactics and practices of this kind can be conceptualized as a technology of ritual processes where the shifting of experiences occurs through the extension of critical curiosity that examines the framework of Thai nationalist discourse and its bureaucratic procedures.

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

กลเม็ดและการปฏิบัติการเหลื่อมซ้อนที่รอยแยกของศิลปะไทย

ผู้เขียน

นายทัศนัย เศรษฐเสวี

ปริญญา

ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต (สังคมศาสตร์)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ศาสตราจารย์ ดร. ยศ สันตสมบัติ

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

อาจารย์ ดร. อภิญญา เฟื่องฟูสกุล

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชูศักดิ์ วิทยาภัก

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

ความสัมพันธ์ระหว่างพุทธศาสนาและสถาบันพระมหากษัตริย์ในสังคมไทย ทำหน้าที่กำหนดความเป็นลำดับชั้นของเกียรติภูมิทางวัฒนธรรม ทั้งระบบเศรษฐกิจ การเมือง และความเชื่อ โดยรวมต่างถูกประดิษฐ์ขึ้นเพื่อค้ำจุนระบบความสัมพันธ์ดังกล่าว ยิ่งไปกว่านั้น ยังทำหน้าที่ในการกำหนดความเป็นมาตรฐานในการตัดสินเชิงคุณค่าในการมีชีวิตประจำวัน และในปฏิบัติการทางศิลปะอีกด้วย ดังนี้แล้วทั้งศิลปะสมัยใหม่ และพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของศิลปะสมัยใหม่ในประเทศไทยมีอาจถูกอธิบายได้ในฐานะสัญลักษณ์ของภาวะสมัยใหม่ตามกรอบคิดตะวันตกได้ หากแต่ภายใต้การควบคุมของรัฐไทย ศิลปะสมัยใหม่แบบไทยๆ ได้ปรับรูปแบบของตัวผลงานเพื่อใช้ต่อยอดการโหยหาระบบคุณธรรมที่รัฐไทยต้องการ และเพื่อสร้างความรู้สึกร่วม ความสมานฉันท์ของคนในชาติ และภาพลักษณ์ความเป็นชาติที่เป็นปึกแผ่น ศิลปินไทยสมัยใหม่พยายามขุดค้นหา ทั้งสื่อและวัสดุที่สามารถเชื่อมโยงระบบสัญลักษณ์และเนื้อหาในผลงานของตนเองให้เข้าความสัมพันธ์หรือความเชื่อชุดดังกล่าว สิ่งที่ตามมาคือแรงปรารถนา และการโหยหาอัตลักษณ์ของตนเอง อัตลักษณ์ของชาติ และโครงสร้างทางศีลธรรมไปพร้อมกัน เพราะฉะนั้น ผลงานศิลปะในประเทศไทยถูกผลิตขึ้น มิใช่เพื่อการชื่นชมทางสุนทรียศาสตร์เท่านั้น แต่ผลงานเหล่านั้นถูกสร้างขึ้นเพื่อให้เกิดการไคร่ครวญในเรื่องความดีภายใต้ปริณัยของระบบสถาบันที่ถูกจัดตั้งขึ้น

ในงานวิจัยครั้งนี้ หลังจากที่ได้นำปฏิบัติการทางศิลปะวางไว้ในบริบทการศึกษาทางสังคม ได้พบว่าผลงานศิลปะในประเทศไทยกับแนวคิดชาตินิยมมีความสัมพันธ์กัน สัญลักษณ์ความเป็นชาติที่ปรากฏในผลงานศิลปะช่วยทำให้ประสบการณ์การก่อร่างสร้างตัวของความเป็นชาติสามารถถูก

เข้าใจได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้วัฒนธรรมไทยถูกประดิษฐ์ขึ้น และถูกฉายแสงในภาพของความสัมพันธ์เป็น ปีกแผ่น และศิลปะที่มีเอกภาพ

ในทางกลับกัน ในระหว่างปี 2535 ถึงปี 2541 เกิดความเคลื่อนไหวใหม่ของศิลปะ ภายใต้ชื่อ โครงการ “เชียงใหม่จัดวางสังคม” ความเคลื่อนไหวใหม่ระหว่างช่วงปีนี้ทำให้เกิดความเป็นไปได้ ทางความคิดสร้างสรรค์ทางเลือก ซึ่งมีลักษณะแตกต่างจากศิลปะในสมัยอื่นก่อนหน้านี้ในประเทศไทย ตั้งแต่ปีแรกๆ ของการเคลื่อนไหว โครงการ “เชียงใหม่จัดวางสังคม” ได้ทำให้เกิดการ แลกเปลี่ยนทางความคิดของผู้คนหลากหลาย ซึ่งทำให้เกิดเครือข่ายความสัมพันธ์ซึ่งตัดผ่าน และ ข้ามพรมแดนอย่างอิสระระหว่างกิจกรรมทางศิลปะและกิจการทางการเมือง ด้วยความพยายามตั้ง คำถาม และช่วงชิงความหมายต่อประเด็นเรื่อง “ความงาม” ในศิลปะลัทธิสมัยใหม่ในฐานะความ จริงที่เถียงไม่ได้ โครงการ “เชียงใหม่จัดวางสังคม” ได้สร้างเสียงการวิจารณ์ต่อผู้ถือเอกสิทธิ์การ กำหนดความหมาย และได้สร้างแรงเหวี่ยงกระทบความเชื่อที่ตายตัวต่อแนวคิดวัฒนธรรมชาติ กระแสหลักอีกด้วย สิ่งที่เกิดขึ้นคือ โครงการ “เชียงใหม่จัดวางสังคม” ได้พัฒนาแนวคิด “กลเม็ด และปฏิบัติการเหลือซ้อน” เกิดขึ้นที่รอยแยกของศิลปะไทย

โครงการ “เชียงใหม่จัดวางสังคม” เกิดขึ้นจากภาวะความขัดข้องใจ กังวลใจ และการโหยหาอิสรภาพ ซึ่งแนวคิด “กลเม็ด และปฏิบัติการเหลือซ้อน” ทำให้ขอบเขตอันรัดกุมในการสำแดง ออกทางความคิดถูกขยายออกมากขึ้นภายใต้ข้อจำกัดของของปัญหาสังคมที่เป็นอยู่ และผลที่ตามมา คือการทำกรอบที่แข็งตายตัวในกรอบการตัดสินเชิงคุณค่า มีทำที่ที่หลวมลงทั้งในนัยยะของชีวิต ปกติ รสนิยม รวมถึงศิลปะ ยิ่งไปกว่านั้นแนวคิด “กลเม็ด และปฏิบัติการเหลือซ้อน” ยังทำให้เกิด การเปลี่ยนผ่านของประสบการณ์ และการไต่หาเชิงวิจารณ์ ซึ่งสามารถใช้เพื่อตรวจสอบ กรอบวาท กรรมชาตินิยมแบบไทยๆ และเครือข่ายราชการที่เป็นแรงผลักดันอยู่